

כ"ד בשבט תשע"ז

21 בפברואר 2017

חוזר מס' ח-06 – 2526

לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי

הנדון: גילוי על אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)
(הוראות הדיווח לציבור)

מבוא

1. בשנים האחרונות חל גידול בהיקף החשיפה של המערכת הבנקאית לאשראי לאנשים פרטיים (ללא אשראי לדיור) ובמאפייני הסיכון של אשראי זה, זאת במקביל לעליה בהיקפי הצריכה הפרטית.
2. לנוכח הגידול בהיקפי הפעילות וברמת הסיכון כאמור, וכחלק מהמאמצים להגברת התחרות בתחום זה תוך הגדלת השקיפות, נדרש לוודא שהגילוי שיינתן בדוחות לציבור של התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי יאפשר להבין טוב יותר את ההתפתחויות בתחום זה.
3. לפיכך, ולאחר התייעצות עם ועדת הקשר של לשכת רואי חשבון, ועם הוועדה המייעצת לעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות, הוראות הדיווח לציבור תוקנו כמפורט להלן.

התיקונים להוראות הדיווח לציבור

4. נוסף סעיף 15(ז1) בעמוד 13-620 כמפורט בהוראה.
5. נוסף סעיף ד(2)(ד1) בעמוד 12-651 כמפורט בהוראה.
6. נוסף סעיף 15(ב)(6) בעמוד 11-673 כמפורט בהוראה.

דברי הסבר

7. על מנת לוודא שבדוח לציבור ייכלל דיון מורחב איכותי וכמותי בדבר ההתפתחויות בסיכונים הקיימים באשראי לאנשים פרטיים, ובדבר הפעולות שהוא מבצע כדי להתמודד ולנהל סיכונים אלה.

הערות נוספות

8. כאשר מהותי, בתיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית בפרק "סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה" בדוח הדירקטוריון וההנהלה, התאגיד הבנקאי יתייחס ליעדים ולאסטרטגיה ביחס לאשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור), לרבות בהקשר להתפתחויות בסיכונים.
9. בדיון על מגזרי פעילות פיקוחיים בדוח הדירקטוריון וההנהלה, במסגרת ניתוח רווחיות המגזר, התאגיד הבנקאי יתייחס לניתוח רווחיות הפעילות מול אנשים פרטיים, אם מהותי. בנוסף, התאגיד הבנקאי יכלול הפניה למידע רלוונטי בפרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ולמידע

רלוונטי בפרק הגילוי על סיכון אשראי בדרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל וגילוי נוסף על הסיכונים.

10. בהתייחס למתכונת הגילוי בדוח על נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים, בכוונתנו לשקול את הצורך לכלול בדוחות לשנת 2017 ואילך גילוי כמותי נוסף לגבי סיכון אשראי לאנשים פרטיים.

תחולה

11. ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר זה יחולו על תאגידים בנקאיים ועל חברות כרטיסי אשראי (להלן – תאגיד בנקאי).

תחילה והוראות מעבר

12. ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר זה יחולו על דוחות שנתיים ורבעוניים לציבור של תאגיד בנקאי מיום 31.12.2016 ואילך.

13. דוחות לציבור לשנת 2016 ובדוחות רבעוניים לציבור בשנת 2017:

13.1. על תאגיד בנקאי להציג מדדים כמותיים המשמשים אותו בהבנת ההתפתחויות ומאפייני הסיכון בתיק האשראי לאנשים פרטיים, לפי המידע המצוי אצלו.

13.2. תאגיד בנקאי רשאי לא לכלול את המידע שנדרש לפי סעיף ד' 1 בטבלה 4 במסגרת הגילוי הנפרד לפי נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים, ולהפנות מדוח זה אל המידע שנכלל בנושא בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

14. תאגיד בנקאי המתקשה ביישום חוזר זה יפנה למר עידו גליל, מנהל יחידת דיווח כספי, לקבלת הנחיות ספציפיות.

עדכון קבצים

15. מצורפים בזה בנספח דפי העדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור.

בכבוד רב,

ד"ר חדוזה בר

המפקחת על הבנקים

עדכון קבצים

16. רצ"ב דפי העדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור.

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
(2/17) [2] 620-13-14	(4/15) [1] 620-13-14
(2/17) [3] 620-15	(2/17) [2] 620-15
(2/17) [2] 620-16-20	(4/15) [1] 620-16-19
*(4/15) [1] 651-11	(4/15) [1] 651-11-12
(2/17) [2] 651-12	-----
(2/17) [2] 651-55	(4/15) [1] 651-55
(2/17) [1] 651-56	-----
(2/17) [2] 673-11-17	(4/15) [1] 673-11-18
*(4/15) [1] 673-18	-----
*(2/17) [1] 699-126	(2/17) [1] 699-126
(2/17) [1] 699-127	-----

(ב) תיאור של פעילויות התאגיד הבנקאי המיועדות להפחתת סיכון האשראי בגין הלוואות לדיור כמו הסדרי ביטוח, והשפעתן, אם קיימת, של פעילויות אלה על הדוחות הכספיים.

(ג) יש ללוות את הדיון בגילוי כמותי מתאים, ככל שהמידע מצוי בתאגיד הבנקאי, תוך הבהרת ההגדרות שלפיהן נערך המידע.

1. ז. סיכון אשראי לאנשים פרטיים¹ (ללא סיכון אשראי לדיור):

(1) תאגיד בנקאי יכול דיון מורחב בדבר ההתפתחויות בסיכונים באשראי לאנשים פרטיים, ובדבר הפעולות שהוא מבצע כדי להתמודד ולנהל סיכונים אלה.

(2) על הדיון לכלול התייחסות להתפתחויות ביתרות ובביצועים של האשראי לאנשים פרטיים לפי מאפייני הסיכון של אשראי זה.

(3) תיאור הפעילות שהתאגיד הבנקאי מבצע כדי להתמודד עם ההתפתחויות בסיכוני האשראי לאנשים פרטיים עשוי לכלול התייחסות לנקודות הבאות:

(א) תיאור החיתום של האשראי לאנשים פרטיים בכלל, לרבות תיאור האופן בו התאגיד הבנקאי נערך לגידול בהיקפי הביצועים ותיאור הפעילות שהתאגיד הבנקאי מבצע על מנת לוודא ששיווק האשראי מבוצע ללקוחות באופן הוגן, שהאשראי מותאם לצרכי הלקוח ושהלקוח מבין את משמעות המינוף שהוא לוקח.

(ב) תיאור האופן בו התאגיד הבנקאי מפקח ועוקב אחר מאפייני הסיכון ושינויים מתקופה לתקופה במאפיינים אלה, ותיאור של פעילויות התאגיד הבנקאי המיועדות להפחתת סיכון האשראי לאנשים פרטיים, והשפעתן, אם קיימת, של פעילויות אלה על הדוחות הכספיים.

(ג) יש ללוות את הדיון בגילוי כמותי מתאים, תוך הבהרת ההגדרות שלפיהן נערך המידע.

ח. מימון ממונף (leveraged finance)²

חשיפה מאזנית וחוף-מאזנית למימון ממונף לפני הפחתת סיכון האשראי ולאחריה לצד פירוט, כגון הפרשות לחובות מסופקים, מחיקות חשבונאיות נטו, הפרשות לירידת ערך והתפלגויות לפי ענפי משק ואזורים גיאוגרפיים.

תאגיד בנקאי ייתן גילוי להגדרה המשמשת אותו לצורך הגילוי על מימון ממונף.

¹ אנשים פרטיים כהגדרתם בסעיף 14 בנספח 4 להוראת דיווח לציבור 620 בדבר דוח הדירקטוריון וההנהלה

² להלן תיאור כללי של עסקאות מימון ממונף מתוך המדריך למבקר של ה-Federal Reserve: "Leverage financing is an important financing vehicle for mergers and acquisitions, business recapitalizations, and business expansions. Leveraged transactions are characterized by a degree of financial leverage that significantly exceeds industry norms, as measured by ratios such as debt-to-equity, cash flow-to-total debt, or other ratios and standards unique to particular industry norms for leverage. Leveraged borrowers typically have a diminished ability to respond to changing economic conditions or unexpected events, creating significant implications for an institution's overall credit-risk exposure and challenges for bank risk-management systems... Many leveraged transactions are underwritten with reliance on the imputed value of a business (enterprise value), which is often highly volatile". (Commercial Bank Examination Manual, "Leveraged Financing", section 2115.1, Effective date November 2001, p.1).

ט. תיכלל הפנייה למידע המפורט האיכותי והכמותי על סיכוני אשראי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים באתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי (פרק 651).

ג. סיכון שוק

16. במסגרת ההתייחסות לנושא זה יש לתאר את סיכוני השוק שהתאגיד הבנקאי חשוף אליהם ולכלול סקירה איכותית של אופן ניהולם. במסגרת זו יש לכלול בין היתר:

א. סקירה של סיכוני השוק ואופן ניהולם.

ב. סיכוני ריבית:

- 1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו.
- 2) יכלל מידע כמותי על ניתוח רגישות השווי ההוגן לשינויים בשיעורי ריבית, בהתאם לאמור בנספח 8 לדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- 3) יכלל מידע כמותי נוסף על חשיפת התאגיד הבנקאי לשינויים בשיעורי ריבית, בהתאם לאמור בנספח 9 לדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- 4) תאגיד בנקאי יוסיף גילוי לניתוח רגישות של רווחיו לשינויים בשיעורי ריבית, אם התאגיד הבנקאי רואה במעקב אחר ניתוח רגישות זה כלי עיקרי לצורך ניהול סיכוני הריבית שלו. אם השפעת השינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן שונה מהותית מהשפעתם על רווחי התאגיד הבנקאי, והתאגיד הבנקאי לא הציג ניתוח רגישות רווחים משום שהוא לא רואה במעקב אחר ניתוח רגישות של רווחים כלי עיקרי לניהול סיכוני ריבית, יובאו הסברי הדירקטוריון לקיומו של הפער המהותי ולמשמעותו.
- 5) לא שיקפו נתוני סוף שנת הדיווח את החשיפה שהייתה לתאגיד הבנקאי במהלך שנת הדיווח, יובאו בנוסף נתוני השפעת שינויים בשיעורי ריבית למועדים נוספים במהלך שנת הדיווח (בסעיף זה – המדידה הנוספת); המדידה הנוספת תבוצע בתדירות אחידה ובמועדים קבועים, ויובאו נימוקי הדירקטוריון למועדים ולתדירות אלה; שינה התאגיד הבנקאי את תדירות ומועדי המדידה הנוספת, יובאו נימוקי הדירקטוריון לשינויים אלה.
- 6) התאגיד הבנקאי ייתן גילוי אם ארע בעשר השנים האחרונות שינוי שבועי מצטבר אשר לו היה מתרחש במועד הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.
- 7) תאגיד בנקאי שמנהל סיכוני ריבית בהתבסס על מודל ניתוח רגישות אחר, ייתן בנוסף גילוי על ניתוח רגישות לסיכוני ריבית המבוסס על מודל זה, ויכלול תיאור של המודל כנדרש בסעיף זה.
- 8) תידון ההשפעה של יחסי גידור ושל עסקאות אחרות במכשירים נגזרים, על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית.

9) תיכלל הפנייה למידע הכמותי והאיכותי על סיכוני ריבית הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים באתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי (פרק 651).

ג. **סיכון שער חליפין** - החשיפה לשינויים בשערי מטבעות חוץ; במסגרת זו יש לכלול, בין היתר:

- 1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו.
- 2) סקירה כמותית תמציתית של החשיפה לסיכון, והפניה לביאור בדוח הכספי בדבר נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה,
- 3) דיון בהשפעה של יחסי גידור ושל עסקאות אחרות במכשירים נגזרים, על החשיפה לשינויים בשערי מטבעות חוץ;

ד. **סיכון מחיר מניות** – במסגרת זו יש לכלול, בין היתר:

- 1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו.
- 2) סקירה כמותית תמציתית של החשיפה לסיכון
- 3) תיכלל הפנייה למידע הכמותי והאיכותי על סיכון מחירי מניות הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים באתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי (פרק 651).

ד. **סיכון נזילות ומימון**

17. במסגרת ההתייחסות לנושא זה יש לתאר את סיכוני הנזילות והמימון שהתאגיד הבנקאי חשוף אליהם ולכלול סקירה איכותית של אופן ניהולם. במסגרת זו יש לכלול בין היתר:

א. **סיכון נזילות** –

- 1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו.
- 2) יחס כיסוי הנזילות על בסיס מאוחד; אם לפי הוראות ניהול בנקאי תקין התאגיד הבנקאי נדרש לעמוד ביחס כיסוי הנזילות על בסיס לא מאוחד תיכלל התייחסות גם ליחס כיסוי הנזילות על בסיס לא מאוחד; אם נקבע לתאגיד הבנקאי יחס כיסוי נזילות מזערי גבוה מ-100%, בין על פי דרישת המפקח ובין על פי החלטת התאגיד הבנקאי, יש לציין את היחס שנקבע ונסיבות קביעתו.
- 3) דיון במצב ההצמדה והתקופות לפרעון של הנכסים וההתחייבויות, לרבות ההתפתחות הצפויה במצב ההצמדה ובמטבעות חוץ עיקריים, לפי התקופות לפרעון הנוותרות; בין היתר יש לתת גילוי המתייחס להשפעה של שינויים קטנים במחירים על הסכומים החוץ מאזניים המוצגים בגין אופציות המשפיעות על בסיסי ההצמדה ועל התקופות לפרעון, ועל מידת הרלבנטיות של סכומים אלה במידה ויחול שינוי מהותי במחירים.

4) דיון על מצב הנזילות לטווח קצר (עד 12 חודש) ולטווח ארוך, תוך התייחסות לאיסורים או מגבלות משמעותיות אחרות על העברת כספים בתוך הקבוצה,

- (5) דיון על מדיניות ההנהלה לגיוס מקורות ועל השפעת אירועים כגון: הורדת או העלאת שעורי נזילות והכנסת כלים מוניטריים חדשים, על פעילות התאגיד הבנקאי ותוצאותיו העסקיות;
- (6) דיון איכותי על גישת ההנהלה לקביעת המאפיינים ההתנהגותיים של נכסים והתחייבויות פיננסיים
- (7) גילוי ליתרת סך פיקדונות הציבור של שלושת קבוצות המפקידים הגדולות. לעניין זה, מפקיד - לרבות צד השולט בו וצד הנשלט על ידיו, לפי הגדרות חוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א 1981. לעניין זה, צד השולט בו, לרבות אחרים הנשלטים על ידו.
- (8) תיכלל הפניה לגילוי על סיכון נזילות שנכלל בדרישות הגילוי על נדבך 3 (פרק 651) ולביאור בדוח הכספי השנתי בדבר נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון. יובהרו ההבדלים בין מדדי הנזילות השונים להם ניתן גילוי.

ב. סיכון מימון

- (1) תיאור הסיכון, מדדים כמותיים לחשיפה לסיכון וסקירה של אופן ניהולו. יפורטו מגבלות משמעותיות החלות על התאגיד הבנקאי בגיוס מקורות כגון: שמירה על יחסים פיננסיים מסוימים, עמידה בתכנית עסקית, צורך בהסכמת המממן לפעולות מסוימות בתאגיד או בבעלי השליטה בו; כמו כן יפורטו ערבויות אישיות שניתנו, שחרור מערבויות אישיות בעקבות הנפקה והקצאה פרטית.
- (2) יפורטו מסגרות אשראי שהתאגיד הבנקאי רשאי לנצל ותנאיהן וכן יתרת האשראי שנוצלה לתאריך סמוך ככל האפשר למועד פרסום הדוח השנתי.
- (3) תיכלל הפניה לגילוי על סיכון מימון שנכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים (פרק 651).

ה. סיכון תפעולי

18. במסגרת ההתייחסות לנושא זה יש לתאר את הסיכונים התפעוליים שהתאגיד הבנקאי חשוף אליהם ולכלול סקירה איכותית של אופן ניהולם. במסגרת זו יש לכלול, בין היתר, התייחסות לנושאים הבאים:
- א. תיאור הסיכון, מדדים כמותיים לחשיפה לסיכון וסקירה של אופן ניהולו.
- ב. הפנייה לגילוי על סיכון תפעולי שנכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים (פרק 651).

ו. סיכונים אחרים

19. סיכונים אחרים
- א. יינתן תיאור של סיכונים מהותיים אחרים, אם וכאשר רלוונטי לתאגיד הבנקאי ומהותי, וסקירה של אופן ניהול סיכונים אלה. במסגרת זו יינתן בין היתר פירוט של הסיכונים

הסביבתיים ודרכי ניהולם, אם וכאשר רלוונטי ומהותי, בהתאם לאמור בסעיף 28 בתוספת הראשונה לתקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיוטת התשקיף – מבנה וצורה), התשכ"ט – 1969.

ב. יוצגו כל גורמי הסיכון, בטבלה כמפורט בנספח 10, על פי טיבם – סיכוני מאקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים מיוחדים לתאגיד הבנקאי – וידורגו בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, לדעת הדירקטוריון, על עסקי התאגיד הבנקאי – השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

ד. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

20. הפרק על מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים יכלול התייחסות לנושאים הבאים:

- א. גילוי לגבי המדיניות החשבונאית של התאגיד הבנקאי בנושאים קריטיים,
 - ב. גילוי לגבי האומדנים החשבונאיים הקריטיים בהם עשה שימוש התאגיד הבנקאי,
 - ג. גילוי לגבי בקרות ונהלים.
- להלן הרחבה נוספת לגבי הגילוי הנדרש.

א. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

21. דירקטוריון התאגיד הבנקאי ורואי חשבון המבקרים צריכים להתמקד במיוחד בהערכת המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים, שיושמה בדוחות הכספיים. במהלך עריכת ביקורת של דוחות כספיים, רואי חשבון בוחנים את שיקולי ההנהלה ביישום מדיניות חשבונאית. תשומת לב מיוחדת למדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים תגביר את יעילות תהליך הביקורת. הנהלת התאגיד הבנקאי מצידה, צריכה להיות מוכנה לנמק את הבחירה, היישום והגילוי של מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים במיוחד, על מנת שרואי החשבון יוכלו להניח את דעתם בהתייחס ליישום ולגילוי.

22. דירקטוריון התאגיד הבנקאי צריך לוודא שהגילוי בדוח הדירקטוריון בהתייחס למדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים, הנו מאוזן ו- fully responsive. כדי לסייע להבנה של המשתמשים בדוחות, ראוי שתאגיד בנקאי יסביר במסגרת פרק זה את ההשפעות של מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים, שיושמה, הנימוקים שהובאו בחשבון בעת החלטה על יישום והסבירות לדיווח שונה מהותית, כתוצאה משימוש בהנחות אחרות או אם יתקיימו תנאים אחרים.

מצ"ב בנספח 11 הנחיות נוספות הרלוונטיות לתאגיד בנקאי המציין בדוח הדירקטוריון כי מדיניות קביעת השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים שלו היא מדיניות חשבונאית קריטית.

23. לפני סיום עריכת דוחות כספיים שנתיים, הדירקטוריון או האורגן הראוי צריך לסקור את הבחירה, היישום והגילוי לגבי מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים. הדירקטוריון או האורגן הראוי צריך לבחון את נהלי העבודה של ההנהלה בבחירת המדיניות החשבונאית. מומלץ לערוך דיונים בין הדירקטוריון או האורגן הראוי לבין ההנהלה ורואי החשבון בעניין נאותות המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים, המועמדת ליישום.

24. תאגידי בנקאיים, הנהלות ורואי חשבון שאינם בטוחים לגבי יישום של עיקרון חשבונאי מקובל ספציפי יפנו למנהל יחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית. אנו מעודדים את התאגידי הבנקאיים, הנהלות ורואי החשבון, הלוקחים חלק באחריות, לדווח באופן הוגן ומדויק על המצב הכספי ותוצאות הפעילות של התאגיד הבנקאי להיעזר בצוות המקצועי הפיקוח על הבנקים. נשתדל לתת סיוע זה בזמן קצר כי מטרתנו לטפל בבעיות לפני התרחשותן.

ב. אומדנים חשבונאיים קריטיים

25. עשה התאגיד הבנקאי שימוש בדוחות הכספיים שלו באומדנים חשבונאיים קריטיים, יצוין בדוח הדירקטוריון כל אומדן כאמור ויוסברו העניינים האלה, בהתייחס לכל אומדן חשבונאי קריטי בנפרד.

א. האופן שבו הוא נקבע, לרבות העובדות, ההנחות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס לבחירה בו, ולרבות הסבר בדבר חשיבותו;

ב. השפעתו הכמותית על הדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי, לרבות ציון הסעיפים בדוחות הכספיים שהושפעו מהשימוש בו;

ג. כל גורם שיש להתייחס אליו כעשוי להביא לכך שיהיה צורך לשנות את האומדן או לסטות ממנו;

ד. כל שינוי מהותי שנעשה ביחס לאומדן במהלך שלוש השנים שקדמו לתאריך הדוח, לרבות סיבות השינוי והשפעתו על הדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי.

ה. התבסס האומדן החשבונאי הקריטי על הנחות הכרוכות באי-ודאות משמעותית במיוחד או ששינוי סביר באומדן כאמור עשוי להיות בעל השפעה מהותית במיוחד על הצגת מצבו הפיננסי של התאגיד הבנקאי או על תוצאות פעילותו – יובא, בנוסף לנדרש לעיל, גם ניתוח רגישות של האומדן החשבונאי הקריטי, תוך מתן פירוט בדבר אי-הוודאות או ההשפעות האפשריות כאמור.

26. לעניין זה:

”אומדן חשבונאי קריטי” - אומדן שיש לכלול אותו, לפי כל דין, לרבות לפי הוראות המפקח על הבנקים, בדוחות כספיים, ששימש בסיס לקביעת ערכו של נתון בדוחות הכספיים, ואשר מתקיימים בו כל אלה:

א. בעת בחירתו נדרש התאגיד הבנקאי להניח הנחות, בקשר עם נסיבות ואירועים הכרוכים באי-ודאות משמעותית;

ב. שינוי סביר בו, לרבות שימוש באומדן חלופי סביר, עשוי להיות בעל השפעה מהותית על הצגת מצבו הפיננסי של התאגיד הבנקאי או תוצאות פעילותו.

27. יפורטו פערים משמעותיים, אם קיימים כאלה, בין ההנחות, האומדנים והתחזיות המהותיים שהונחו בבסיס הערכת שווי, לרבות חוות דעת מקצועית, שצורפה לדיווח בשלוש השנים שקדמו לתאריך הדוח, ובין התממשותם של אלה בפועל, תוך פירוט הסיבות להיווצרות פערים אלה והשפעתם על השווי שנקבע; לעניין זה, ”דיווח”, ”הערכת שווי”, ”חווה דעת מקצועית” – כמשמעותן בפרק 610 בדבר דוח שנתי של תאגיד בנקאי;

ג. בקרות ונהלים

28. ינתן גילוי ל"בקרות ונהלים" על-פי האמור להלן:

א. הגדרות:

בסעיף זה ובסעיף 9 להוראות הדיווח לציבור בדבר דוח הדירקטוריון וההנהלה הרבעוני של תאגיד בנקאי (פרק 661) -

"בקרות ונהלים לגבי הגילוי", "בקרה פנימית על דיווח כספי", "חולשה מהותית", "ליקוי משמעותי" - כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 בדבר "בקרות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי" (להלן - הוראה 309).

ב. בקרות ונהלים לגבי הגילוי:

(1) יש ליתן גילוי בדבר מסקנות המנכ"ל והחשבונאי הראשי, או אדם המבצע בפועל את אותו תפקיד, באשר לאפקטיביות הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של התאגיד הבנקאי לסוף הרבעון, בהתבסס על ההערכה הנדרשת בסעיף 4 להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309.

(2) כאשר הנהלת התאגיד בנקאי מעריכה כי הבקרות ונהלים לגבי הגילוי הינם אפקטיביים, ינתן גילוי על-פי הנוסח המפורט להלן:

"הנהלת התאגיד הבנקאי, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי של התאגיד הבנקאי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של התאגיד הבנקאי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל התאגיד הבנקאי והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של התאגיד הבנקאי הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהתאגיד הבנקאי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו".

(3) כאשר להנהלת התאגיד הבנקאי ולחשבונאי הראשי נתגלתה חולשה מהותית בבקרות ונהלים לגבי הגילוי, אך עד למועד הדיווח היא תוקנה והנהלת התאגיד הבנקאי מעריכה כי בקרות הגילוי ונהלים הינם אפקטיביים, מעבר לנוסח הגילוי לעיל, ינתן גם פירוט הכולל, בין השאר, גילוי על מהות החולשה המהותית בבקרות ונהלים, השפעתה על הדיווח הכספי והאמצעים שנקטו לשיפור הבקרות ונהלים.

(4) כאשר להנהלת התאגיד הבנקאי ולחשבונאי הראשי נתגלתה חולשה מהותית בבקרות ונהלים לגבי הגילוי, אך עד למועד הדיווח היא לא תוקנה, ינתן פירוט הכולל, בין השאר, את מהות החולשה המהותית בבקרות ונהלים, השפעתה על הדיווח הכספי, האמצעים שנקטו לשיפור הבקרות ונהלים, אלו פעולות ממצות ננקטו בטרם פורסם הדוח ולוחות הזמנים הצפויים לתיקונה.

ג. בקרה פנימית על דיווח כספי:

(1) יש ליתן גילוי בדבר כל שינוי בבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דיווח כספי שזוהה במסגרת ההערכה הנדרשת בסעיף 6 להוראת ניהול בנקאי תקין מס'

309 ואירע ברבעון האחרון, שיש לו השפעה מהותית או שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דיווח כספי.

(2) לא אירע ברבעון הרביעי כל שינוי בבקרה הפנימית על דיווח כספי (כאמור בסעיף 4(ד) לנוסח ההצהרה בעמ' 2-1-625), ינתן גילוי על-פי הנוסח המפורט להלן:

"במהלך הרבעון הרביעי המסתיים ביום 31 בדצמבר 20xx לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דיווח כספי".

(3) אירע שינוי ברבעון הרביעי בבקרה הפנימית על דיווח כספי (כאמור בסעיף 4(ד) לנוסח ההצהרה בעמ' 2-1-625), ינתן פירוט הכולל, בין השאר, את מהות השינוי והנסיבות לכך.

העמוד הבא : עמ' 1-621

הערה: ביישום דרישת גילוי זו ודרישות הגילוי בסעיף ד. להלן, תאגיד בנקאי רשאי להתבסס על הגילוי שניתן בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק, תוך פיצול נוסף לפי ענפי משק של סיכון האשראי המאזני וסיכון האשראי החוץ מאזני לפי סוגי חשיפת האשראי, בהתאם למידע המדווח לפיקוח על הבנקים לפי הוראת דיווח לפיקוח מס' 831. תאגיד בנקאי שבחר להתבסס על גילוי זה:

(1) רשאי לחשב חשיפה ברוטו ממוצעת על בסיס מצטבר מתחילת השנה, לפי הממוצע של יתרות הסגירה לסוף כל אחד מהרבעונים במהלך תקופה זו, ולסוף שנת הדיווח הקודמת.

(2) ישלים נתונים נוספים לגבי חשיפות סיכון אשראי שאינן בגין הציבור.

ג. התפלגות חשיפות לפי אזור גיאוגרפי¹⁹⁸, ובאזורים משמעותיים מיון נוסף לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי.

הערה: ביישום דרישת גילוי זו לגבי חשיפות למדינות בודדות או לקבוצות של מדינות תאגיד בנקאי רשאי להתבסס על הגילוי הניתן במסגרת דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר חשיפה למדינות זרות.

ד. התפלגות החשיפות לפי סוג ענף או צד נגדי, ממויין לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי.

11. במסגרת זו יכלול, בין היתר מידע כמותי על סיכון אשראי לאנשים פרטיים (פעילות בישראל), בהתאם למתכונת הגילוי בנספח 6.

הערה: דרישת גילוי זו לא תחול על דוחות של חברות כרטיסי אשראי.

ה. פיצול כל התיק לפי יתרת תקופה חוזית לפרעון,¹⁹⁹ ממויין לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי.

הערה: ביישום דרישת גילוי זו לגבי סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט סיכון אשראי חוץ מאזני שנובע ממכשירים נגזרים), תאגיד בנקאי רשאי להתבסס על הגילוי

רשומה, כלומר לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הוצאות בגין הפסדי אשראי. תאגיד בנקאי רשאי לחשב את החשיפות הנובעות מסיכון אשראי חוץ מאזני בהתאם להגדרת סיכון אשראי חוץ מאזני בהוראות הדיווח לציבור. לא נכלל.¹⁹⁵

כאשר ניתן גילוי לסכומים ממוצעים בהתאם להוראות הדיווח לציבור המפרטים את שיטת החישוב בה יש להשתמש, יש להשתמש בשיטה זו. במקרים אחרים, החשיפות הממוצעות יחושבו על בסיס פרק הזמן התדיר ביותר אשר מערכות של היישות מפיקות להנהלה, לרשויות הפיקוח או מסיבות אחרות, בתנאי שהממוצעים המתקבלים מייצגים את פעולות התאגיד הבנקאי. יש לתת גילוי לבסיס בו נעשה שימוש לצורך חישוב הממוצעים רק אם הממוצע אינו מחושב על בסיס יומי.¹⁹⁶

המיון עשוי להיות המיון הנערך לפי כללי חשבונאות, ועשוי לדוגמה, להיות: א) הלוואות, התקשרויות (commitments) למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות שאינן נגזרים, ב) אגרות חוב, ג) נגזרים שנסחרים מעבר לדלפק (OTC).¹⁹⁷

אזורים גיאוגרפיים עשויים להיות מדינות בודדות, קבוצות של מדינות או אזורים בתוך מדינות. תאגידים בנקאיים עשויים לבחור להגדיר אזורים גיאוגרפיים בהתבסס על האופן שבו התיק של התאגיד הבנקאי מנוהל גיאוגרפית. יש לפרט את הקריטריונים לפיהם נערכה הקצאה של ההלוואות לאזורים גיאוגרפיים.¹⁹⁸

אם גילוי זה נדרש לפי כללי חשבונאות תאגידים בנקאיים יכולים להשתמש לצורכי הגילוי באותן קבוצות של תקופות בהן נעשה שימוש לפי כללי החשבונאות.¹⁹⁹

נספח 5 – נספח לטבלה 16

יש לתת גילוי בהתאם לטבלה המפורטת להלן בנפרד לגבי (א) נושאי המשרה הבכירה ולגבי (ב) עובדים מרכזיים אחרים.

נדחה	לא נדחה	שווי כולל של תגמול בגין שנת הדיווח
		תגמול קבוע
XXX	XXX	▪ מבוסס מזומן
XXX	XXX	▪ מניות ומכשירים מבוססי מניות
XXX	XXX	▪ אחרים
		תגמול משתנה
XXX	XXX	▪ מבוסס מזומן
XXX	XXX	▪ מניות ומכשירים מבוססי מניות
XXX	XXX	▪ אחרים

נספח 6 – סיכון אשראי לאנשים פרטיים (פעילות בישראל)

הגדרות:

"אנשים פרטיים" – כהגדרתם בסעיף 14 בנספח 4 להוראת דיווח לציבור מספר 620 בדבר דוח הדירקטוריון וההנהלה.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים

ליום 31 דצמבר 20X0

ללא הלוואות לדיור

סיכון אשראי מאזני

הלוואות לדיור ללקוחות התאגיד הבנקאי***	סיכון אשראי חוץ מאזני	תיק נכסים פיננסיים**		תיק נכסים פיננסיים**		גובה ההכנסה לחשבון*
		סך הכל סיכון אשראי מאזני	הגבוה מ 50 אלפי ש"ח	הנמוך מ 50 אלפי ש"ח	הנמוך מ 50 אלפי ש"ח	
		מספר חשבונות	יתרה	מספר חשבונות	יתרה	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
0	0	0	0	0	0	ללא הכנסה קבועה לחשבון
0	0	0	0	0	0	נמוכה מ 10 אלפי ש"ח
0	0	0	0	0	0	הגבוהה מ 10 אלפי ש"ח ונמוכה מ 20 אלפי ש"ח
0	0	0	0	0	0	גבוהה מ 20 אלפי ש"ח
0	0	0	0	0	0	סך הכל
	0	0	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי שאינם בערבות התאגיד הבנקאי***			
	0	0	סך הכל אנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) – פעילות בישראל			

* כל הכנסה קבועה לחשבון, כגון משכורת נטו, הכנסה משכ"ד וקצבאות קבועות.

** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פיקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

*** לרבות חברות הבת הבנקאיות בקבוצה

הערה: תאגיד בנקאי, היכול לשייך את כל החשבונות של הלווה, ידווח ברמת לווה ולא ברמת חשבון ויציין עובדה זו.

- (א) שיעור יתרת חייבים פגומים בגין פעילות בכרטיסי אשראי מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי ;
- (ב) שיעור יתרת חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי שאינם פגומים שנמצאים בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי ;
- (ג) שיעור סיכון אשראי בעייתי מסיכון אשראי כולל ;
- (ד) שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי ;
- (ה) שיעור המחיקות נטו בגין חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי מהיתרה הממוצעת של חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי ;
- (4) יכלל דיון נפרד, בהתאם למהותיות, ביחסים אלו לגבי יתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי שאינה בערבות בנקים, תוך הבחנה בין סיכון האשראי בגין אנשים פרטיים לבין סיכון אשראי מסחרי.
- (5) יש לכלול מידע נוסף המצביע על איכות האשראי. במסגרת זו ניתן לכלול התייחסות לדירוגי אשראי, פיגורים, ארגון מחדש, בטחונות וכל נושא רלבנטי אחר אשר לדעת הדירקטוריון וההנהלה מצביע על איכות אשראי.
- (6) סיכון אשראי לאנשים פרטיים¹:
- (א) חכ"א תכלול דיון מורחב בדבר ההתפתחויות בסיכונים באשראי לאנשים פרטיים, ובדבר הפעולות שהוא מבצע כדי להתמודד ולנהל סיכונים אלה.
- (ב) על הדיון לכלול התייחסות להתפתחויות ביתרות ובביצועים של האשראי לאנשים פרטיים לפי מאפייני הסיכון של אשראי זה.
- (ג) תיאור הפעילות שהחכ"א מבצעת כדי להתמודד עם ההתפתחויות בסיכונים האשראי לאנשים פרטיים עשוי לכלול התייחסות לנקודות הבאות:
- (1) תיאור החיתום של האשראי לאנשים פרטיים בכלל, לרבות תיאור האופן בו החכ"א נערכת לגידול בהיקפי הביצועים ותיאור הפעילות שהחכ"א מבצעת על מנת לוודא ששיווק האשראי מבוצע ללקוחות באופן הוגן, שהאשראי מותאם לצרכי הלקוח ושהלקוח מבין את משמעות המינוף שהוא לוקח.
- (2) תיאור האופן בו החכ"א מפקחת ועוקבת אחר מאפייני הסיכון ושינויים מתקופה לתקופה במאפיינים אלה, ותיאור של פעילויות

¹ אנשים פרטיים כהגדרתם בסעיף 14 בנספח 4 להוראת דיווח לציבור 620 בדבר דוח הדירקטוריון וההנהלה

החכ"א המיועדות להפחתת סיכון האשראי לאנשים פרטיים, והשפעתן, אם קיימת, של פעילויות אלה על הדוחות הכספיים.

(3) יש ללוות את הדיון בגילויי כמותי מתאים תוך הבהרת ההגדרות שלפיהן נערך המידע.

ג. ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי –

- (1) יש להתייחס בדיון, בין היתר, אל שינויים מתקופת דיווח אחת לתקופת דיווח שניה בכל אחד מרכיבי ההפרשה להפסדי אשראי (ראה סעיף 3.29ג. בפרק על דוח כספי של תאגיד בנקאי). יש לדון במידה שבה הפסדי האשראי בפועל היו שונים מהאומדנים המקוריים.
- (2) הסיבות לשינויים באומדנים של הנהלת חכ"א יבהירו את הגורמים שעליהם נסמכה ההנהלה כדי לקבוע שהאומדנים המעודכנים הינם נאותים יותר, וכיצד נקבעו האומדנים המעודכנים.
- (3) חכ"א המיישמת תהליך שיטתי צריכה לרשום הוצאות בגין הפסדי אשראי המשקפים שינויים באיכות הנכסים, כפי שאלה נמדדים בסקירות תקופתיות של תיק האשראי שמבצעת חכ"א. יש לדון בסיבות לשינויים באיכות הנכסים של חכ"א ולהסביר כיצד שינויים אלה השפיעו על יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ועל ההוצאות בגין הפסדי אשראי.
- (4) אם ההפסדים ההיסטוריים נראים נמוכים או גבוהים ביחס לרמת יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בתאריך המאזן האחרון המוצג, יש להסביר את ההבדל.
- (5) אם חכ"א שינתה את שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, יש להסביר את הבסיס לשינוי שיטת קביעת ההפרשה ואת ההשלכות של השינוי שבוצע.
- (6) יש לכלול ניתוח יחסים נוספים המצביעים על הרמה והשינוי של ההפרשה להפסדי אשראי. במסגרת זו יש לציין את היחסים הבאים ולהסביר התפתחויות מהותיות בהם:
 - (א) שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי;
 - (ב) שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי מיתרת חייבים פגומים בגין פעילות בכרטיסי אשראי;
 - (ג) שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, מיתרת חייבים פגומים בגין פעילות בכרטיסי אשראי בתוספת יתרת חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר;

(ד) שיעור המחיקות נטו בגין חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי.

לעניין סעיף זה, יתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי תחושב לפי יתרת החוב הרשומה של החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי.

- ד. חשיפה למדינות זרות, אם מהותי, בהתאם לאמור בנספח 5 לדוח הדירקטוריון וההנהלה.
ה. תיכלל הפנייה למידע האיכותי והכמותי המפורט על סיכוני אשראי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים באתר האינטרנט של חכ"א.

ג. סיכון שוק

א. סיכוני ריבית:

- (1) תיאור הסיכון וסקירה של אופן ניהולו.
- (2) יכלל מידע כמותי על חשיפת החכ"א לשינויים בשיעורי ריבית, בהתאם לאמור בנספח 6 לדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר "מידע כמותי המבוסס על ניתוח רגישות" ובהתאם לאמור בנספח 7 לדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר "חשיפת חכ"א לשינויים בשיעורי הריבית".

ד. סיכון נזילות ומימון

16. במסגרת ההתייחסות לנושא זה יש לתאר את סיכוני הנזילות והמימון שהתאגיד הבנקאי חשוף אליהם ולכלול סקירה איכותית תמציתית של אופן ניהולם. במסגרת זו יש לכלול בין היתר:

א. סיכון נזילות –

- (1) תיאור תמציתי של הסיכון וסקירה תמציתית של אופן ניהולו.
- (2) דיון במצב ההצמדה והתקופות לפרעון של הנכסים וההתחייבויות, לרבות ההתפתחות הצפויה במצב ההצמדה ובמטבעות חוץ עיקריים, לפי התקופות לפרעון הנתרות; בין היתר יש לתת גילוי המתייחס להשפעה של שינויים קטנים במחירים על הסכומים החוץ מאזוניים המוצגים בגין אופציות המשפיעות על בסיסי ההצמדה ועל התקופות לפרעון, ועל מידת הרלבנטיות של סכומים אלה במידה ויחול שינוי מהותי במחירים.
- (3) דיון על מצב הנזילות לטווח קצר (עד 12 חודש) ולטווח ארוך, תוך התייחסות לאיסורים או מגבלות משמעותיות אחרות על העברת כספים בתוך הקבוצה,
- (4) דיון על מדיניות ההנהלה לגיוס מקורות תיכלל הפניה לגילוי על סיכון נזילות שנכלל בדרישות הגילוי על נדבך 3 ולביאור בדוח הכספי השנתי בדבר נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון. יובהרו ההבדלים בין מדדי הנזילות השונים להם ניתן גילוי.

ב. סיכון מימון

- 1) תיאור של הסיכון, מדדים כמותיים לחשיפה לסיכון וסקירה של אופן ניהולו.
- 2) יפורטו מגבלות החלות על חכ"א בגיוס מקורות כגון: שמירה על יחסים פיננסיים מסוימים, עמידה בתכנית עסקית, צורך בהסכמת המממן לפעולות מסוימות בתאגיד או בבעלי השליטה בו; כמו כן יפורטו ערבויות אישיות שניתנו, שחרור מערבויות אישיות בעקבות הנפקה והקצאה פרטית.
- 3) יפורטו מסגרות אשראי שחכ"א רשאית לנצל ותנאיהן וכן יתרת האשראי שנוצלה לתאריך סמוך ככל האפשר למועד פרסום הדוח השנתי.
- 4) תיכלל הפניה לגילוי על סיכון מימון שנכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים.

ה. סיכון תפעולי

17. במסגרת ההתייחסות לנושא זה יש לתאר את הסיכונים התפעוליים שחכ"א חשופה אליהם ולכלול סקירה איכותית תמציתית של אופן ניהולם. במסגרת זו יש לכלול, בין היתר, התייחסות לנושאים הבאים:
 - א. תיאור של הסיכון, מדדים כמותיים לחשיפה לסיכון וסקירה של אופן ניהולו.
 - ב. הפנייה לגילוי על סיכון תפעולי שנכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים.

ו. סיכונים אחרים

18. סיכונים אחרים
 - א. יינתן תיאור של סיכונים מהותיים אחרים, אם וכאשר רלוונטי לחכ"א ומהותי, וסקירה של אופן ניהול סיכונים אלה.
 - ב. יוצגו כל גורמי הסיכון, בטבלה כמפורט בנספח 8 לדוח הדירקטוריון וההנהלה, על פי טיבם – סיכונים מאקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים מיוחדים לחכ"א – וידורגו בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, לדעת הדירקטוריון, על עסקי חכ"א – השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

ד. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

19. הפרק על מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים יכלול התייחסות לנושאים הבאים:
 - א. גילוי לגבי המדיניות חשבונאית של חכ"א בנושאים קריטיים,
 - ב. גילוי לגבי האומדנים החשבונאיים הקריטיים בהם עשתה שימוש חכ"א,
 - ג. גילוי לגבי בקרות ונהלים.

להלן הרחבה נוספת לגבי הגילוי הנדרש.

א. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

20. דירקטוריון חכ"א ורואי חשבון המבקרים צריכים להתמקד במיוחד בהערכת המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים, שיושמה בדוחות הכספיים. במהלך עריכת ביקורת של דוחות כספיים, רואי חשבון בוחנים את שיקולי ההנהלה ביישום מדיניות חשבונאית. תשומת לב מיוחדת למדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים תגביר את יעילות תהליך הביקורת. הנהלת חכ"א מצידה, צריכה להיות מוכנה לנמק את הבחירה, היישום והגילוי של מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים במיוחד, על מנת שרואי החשבון יוכלו להניח את דעתם בהתייחס ליישום ולגילוי.

21. דירקטוריון חכ"א צריך לוודא שהגילוי בדוח הדירקטוריון וההנהלה בהתייחס למדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים, הנו מאוזן ו- fully responsive. כדי לסייע להבנה של המשתמשים בדוחות, ראוי שחכ"א תסביר במסגרת פרק זה את ההשפעות של מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים, שיושמה, הנימוקים שהובאו בחשבון בעת החלטה על יישומה והסבירות לדיווח שונה מהותית, כתוצאה משימוש בהנחות אחרות או אם יתקיימו תנאים אחרים.

22. לפני סיום עריכת דוחות כספיים שנתיים, הדירקטוריון או האורגן הראוי צריך לסקור את הבחירה, היישום והגילוי לגבי מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים. הדירקטוריון או האורגן הראוי צריך לבחון את נהלי העבודה של ההנהלה בבחירת המדיניות החשבונאית. מומלץ לערוך דיונים בין הדירקטוריון או האורגן הראוי לבין ההנהלה ורואי החשבון בעניין נאותות המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים, המועמדת ליישום.

23. חברות כרטיסי אשראי, הנהלות ורואי חשבון שאינם בטוחים לגבי יישום של עיקרון חשבונאי מקובל ספציפי יפנו למנהל יחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית. אנו מעודדים את חברות כרטיסי האשראי, ההנהלות ורואי החשבון, הלוקחים חלק באחריות, לדווח באופן הוגן ומדויק על המצב הכספי ותוצאות הפעילות של חכ"א להיעזר בצוות המקצועי הפיקוח על הבנקים. נשתדל לתת סיוע זה בזמן קצר כי מטרתנו לטפל בבעיות לפני התרחשותן.

ב. אומדנים חשבונאיים קריטיים

24. עשתה חכ"א שימוש בדוחות הכספיים שלה באומדנים חשבונאיים קריטיים, יצוין בדוח הדירקטוריון וההנהלה כל אומדן כאמור ויוסברו העניינים האלה, בהתייחס לכל אומדן חשבונאי קריטי בנפרד.

א. האופן שבו הוא נקבע, לרבות העובדות, ההנחות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס לבחירה בו, ולרבות הסבר בדבר חשיבותו ;

ב. השפעתו הכמותית על הדוחות הכספיים של חכ"א, לרבות ציון הסעיפים בדוחות הכספיים שהושפעו מהשימוש בו ;

- ג. כל גורם שיש להתייחס אליו כעשוי להביא לכך שיהיה צורך לשנות את האומדן או לסטות ממנו ;
- ד. כל שינוי מהותי שנעשה ביחס לאומדן במהלך שלוש השנים שקדמו לתאריך הדוח, לרבות סיבות השינוי והשפעתו על הדוחות הכספיים של חכ"א.
- ה. התבסס האומדן החשבונאי הקריטי על הנחות הכרוכות באי-ודאות משמעותית במיוחד או ששינוי סביר באומדן כאמור עשוי להיות בעל השפעה מהותית במיוחד על הצגת מצבה הפיננסי של חכ"א או על תוצאות פעילותה – יובא, בנוסף לנדרש לעיל גם ניתוח רגישות של האומדן החשבונאי הקריטי, תוך מתן פירוט בדבר אי-הוודאות או ההשפעות האפשריות כאמור.
25. לעניין זה :

- "אומדן חשבונאי קריטי" - אומדן שיש לכלול אותו, לפי כל דין, לרבות לפי הוראות המפקח על הבנקים, בדוחות כספיים, ששימש בסיס לקביעת ערכו של נתון בדוחות הכספיים, ואשר מתקיימים בו כל אלה :
- א. בעת בחירתו נדרשת חכ"א להניח הנחות, בקשר עם נסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית ;
- ב. שינוי סביר בו, לרבות שימוש באומדן חלופי סביר, עשוי להיות בעל השפעה מהותית על הצגת מצבה הפיננסי של חכ"א או תוצאות פעילותה.
26. יפורטו פערים משמעותיים, אם קיימים כאלה, בין ההנחות, האמדנים והתחזיות המהותיים שהונחו בבסיס הערכת שווי, לרבות חוות דעת מקצועית, שצורפה לדיווח בשלוש השנים שקדמו לתאריך הדוח, ובין התממשותם של אלה בפועל, תוך פירוט הסיבות להיווצרות פערים אלה והשפעתם על השווי שנקבע; לעניין זה, "דיווח", "הערכת שווי", "חוות דעת מקצועית" – כמשמעותן בפרק 610 בדבר דוח שנתי של תאגיד בנקאי ;

ג. בקרות ונהלים

27. ינתן גילוי ל"בקרות ונהלים" על-פי האמור להלן :

א. הגדרות :

בסעיף זה -

"**בקרות ונהלים לגבי הגילוי**", "**בקרה פנימית על דיווח כספי**", "**חולשה מהותית**", "**ליקוי משמעותי**" – כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 בדבר "בקרות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי" (להלן – הוראה 309).

ב. בקרות ונהלים לגבי הגילוי :

1) יש ליתן גילוי בדבר מסקנות המנכ"ל והחשבונאי הראשי, או אדם המבצע בפועל את אותו תפקיד, באשר לאפקטיביות הבקרות ונהלים לגבי הגילוי חכ"א לסוף הרבעון, בהתבסס על ההערכה הנדרשת בסעיף 4 להוראת ניהול בנקאי תקין מס'

(2) כאשר הנהלת חכ"א מעריכה כי הבקורות והנהלים לגבי הגילוי הינם אפקטיביים, ינתן גילוי על-פי הנוסח המפורט להלן :

"הנהלת החברה, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי של החברה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל החברה והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו".

(3) כאשר להנהלת חכ"א ולחשבונאי הראשי נתגלתה חולשה מהותית בבקורות ובנהלים לגבי הגילוי, אך עד למועד הדיווח היא תוקנה והנהלת חכ"א מעריכה כי בקורות הגילוי והנהלים הינם אפקטיביים, מעבר לנוסח הגילוי לעיל, ינתן גם פירוט הכולל, בין השאר, גילוי על מהות החולשה המהותית בבקורות ובנהלים, השפעתה על הדיווח הכספי והאמצעים שנקטו לשיפור הבקורות והנהלים.

(4) כאשר להנהלת התאגיד חכ"א ולחשבונאי הראשי נתגלתה חולשה מהותית בבקורות ובנהלים לגבי הגילוי, אך עד למועד הדיווח היא לא תוקנה, ינתן פירוט הכולל, בין השאר, את מהות החולשה המהותית בבקורות ובנהלים, השפעתה על הדיווח הכספי, האמצעים שנקטו לשיפור הבקורות והנהלים, אלו פעולות מפצות ננקטו בטרם פורסם הדוח ולוחות הזמנים הצפויים לתיקונה.

ג. בקרה פנימית על דיווח כספי :

(1) יש ליתן גילוי בדבר כל שינוי בבקרה הפנימית של חכ"א על דיווח כספי שזוהה במסגרת ההערכה הנדרשת בסעיף 6 להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 ואירע ברבעון האחרון, שיש לו השפעה מהותית או שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של חכ"א על דיווח כספי.

(2) לא אירע ברבעון הרביעי כל שינוי בבקרה הפנימית על דיווח כספי (כאמור בסעיף 4(ד) לנוסח ההצהרה בעמ' 2-1-674), ינתן גילוי על-פי הנוסח המפורט להלן :

"במהלך הרבעון הרביעי המסתיים ביום 31 בדצמבר 20xx לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי".

(3) אירע שינוי ברבעון הרביעי בבקרה הפנימית על דיווח כספי (כאמור בסעיף 4(ד) לנוסח ההצהרה בעמ' 2-1-674), ינתן פירוט הכולל, בין השאר, את מהות השינוי והנסיבות לכך.

עדכונים מחוזר מס' ח-06-2525 מיום 12/02/2017 ("הוראות מעבר לשנת 2016")

להכניס עמוד	להוציא עמוד
(2/17) [2] 620-15	(4/15) [1] 620-15
*(4/15) [1] 620-16	(4/15) [1] 620-16
(2/17) [2] 637-135	(4/15) [1] 637-135
*(4/15) [1] 637-136	(4/15) [1] 637-136
(2/17) [2] 637-137	(4/15) [1] 637-137
*(4/15) [1] 637-138	(4/15) [1] 637-138
(2/17) [2] 637-223	(6/15) [1] 637-223-224
*(6/15) [1] 637-224	-----
*(4/15) [1] 639-92	(4/15) [1] 639-92
(2/17) [3] 639-93	(6/15) [2] 639-93
(2/17) [3] 639-94	(6/15) [2] 639-94
*(2/16) [3] 639-95	(2/16) [3] 639-95
*(10/16) [2] 663-1	(10/16) [2] 663-1
(2/17) [3] 663-2	(10/16) [2] 663-2
(2/17) [3] 663-3	(10/16) [2] 663-3
(2/17) [2] 663-4	(4/15) [1] 663-4
*(4/15) [1] 663-29	(4/15) [1] 663-29-30
(2/17) [1] 663-29.1	-----
*(4/15) [1] 663-30	
(2/17) [2] 663-40	(4/15) [1] 663-40
(2/17) [2] 663-41	(4/15) [1] 663-41
(2/17) [2] 663-42	(4/15) [1] 663-42
(2/17) [2] 663-43	(4/15) [1] 663-43
(2/17) [2] 663-44	(4/15) [1] 663-44
*(4/15) [1] 675-42	(4/15) [1] 675-42
(2/17) [3] 675-43	(2/16) [2] 675-43
(2/17) [3] 675-44	(2/16) [2] 675-44
(2/17) [3] 675-45	(2/16) [2] 675-45
(2/17) [2] 681-3	(4/15) [1] 681-3
*(4/15) [1] 681-4	(4/15) [1] 681-4
(2/17) [1] 690-16.1-16.30	-----
(2/17) [1] 699-126	-----

עדכונים מחוזר מס' ח-06-2526 מיום 20/02/2017 ('גילוי על אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיוור)

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
(2/17) [2] 620-13-14	(4/15) [1] 620-13-14
(2/17) [3] 620-15	(2/17) [2] 620-15
(2/17) [2] 620-16-20	(4/15) [1] 620-16-19
*(4/15) [1] 651-11	(4/15) [1] 651-11-12
(2/17) [2] 651-12	-----
(2/17) [2] 651-55	(4/15) [1] 651-55
(2/17) [1] 651-56	-----
(2/17) [2] 673-11-17	(4/15) [1] 673-11-18
*(4/15) [1] 673-18	-----
*(2/17) [1] 699-126	(2/17) [1] 699-126
(2/17) [1] 699-127	-----